

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

PEYGAMBERİMİZİN HAYATI 12

PEYGAMBERİMİZ VE SAHABE

Neler Öğreneceğiz?

1. Peygamberimizin Yol Arkadaşları: Sahabe
2. İslam Davetinde Sahabenin Rolü
3. Sahabenin Kur'an-ı Kerim'e Bağlılığı
4. Sahabenin Peygamber Efendimize ve Sünnetine Bağlılığı
5. Sahabenin Peygamberimizle İletişimi
6. Bir Sahabi Tanıyorum: Abdullah b. Mes'ud (r.a.)
7. Hadisten Hayata

1. Peygamberimizin Yol Arkadaşları: Sahabe

- Hz. Muhammed'e vahiy geldiğinde ona inanan ve uyan insanlar onun dostu ve yol arkadaşı olmuşlardır.
- Bu döneme **Asr-ı Saadet**, bu dönemde İslam'la şereflenenlere de **sahabe** denilmektedir.

Sahabi

- Sözlükte arkadaş, dost, veli anlamlarına gelir.
- Terim olarak ise, Hz. Muhammed zamanında yaşamış, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse demektir.

- Sahabe yerine sıkça ashab kelimesi de kullanılmaktadır.

- Sahabe ve ashabın tekili sahabidir.

Sahabenin Önemi

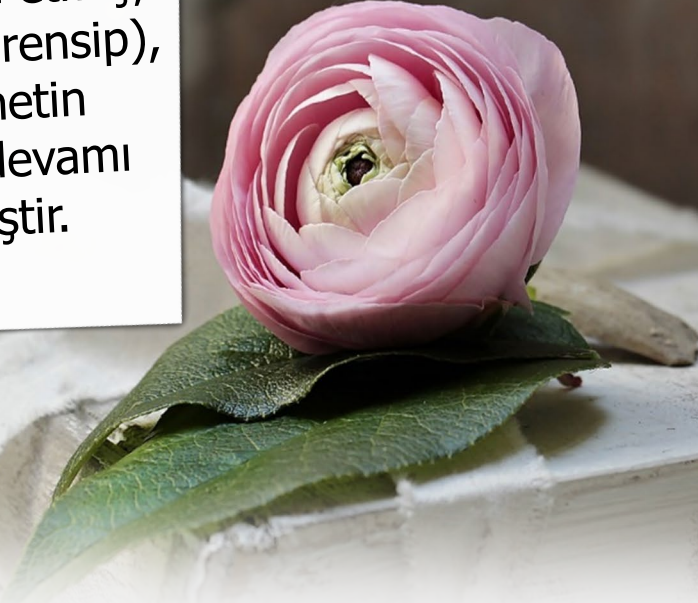
Sahabe, Hz. Peygamber'in İslam'la ilgili uygulamalarını bizzat görmüş, nasıl yaşadığını özümsemiş ve bunları daha sonraki nesillere en doğru şekilde aktarmıştır.

- Bilgi birikimleri ile hadis ve fıkıh (hukuk) gibi İslami ilimlerin temelini oluşturan sahabe, ibadet ve sosyal ilişkilerde sağlam delillere dayanan haberlerle müminlerin davranışlarına rehber olmuşlardır.

Peygamberimiz sahabeyi örnek almayı tavsiye etmiş, sahabe düsturunu (prensip), dinimizin ve sünnetin kurduğu sistemin devamı olarak göstermiştir.

- Sahabe zamanında hadis ve fıkıh gibi ilimlerin temeli atılmıştır. Bunların dışında tefsir, akaid, kelam, kıraat gibi ilimler de ortaya çıkmaya başlamıştır.

- Sahabenin dinimizi ve Peygamberimizi savunma uğrunda yaptıkları fedakârlıklar ve Peygamberimizle hicreti esnasındaki davranışları Kur'an'da anlatılmıştır.

Eğer siz ona (Peygamber'e) yardım etmezseniz, (biliyorsunuz ki) inkar edenler onu iki kişiden biri olarak (Mekke'den) çıkardıkları zaman, ona bizzat Allah yardım etmişti. Hani onlar mağarada bulunuyorlardı. Hani o arkadaşına, "Üzülme, çünkü Allah bizimle beraber" diyordu. Allah da onun üzerine güven duygusu ve huzur indirmiş, sizin kendilerini görmediğiniz bir takım ordularla onu desteklemiş, böylece inkar edenlerin sözünü alçaltmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.

(Tevbe Suresi, 40. ayet)

Sahabilerin
Peygamberimizi
kendilerinden sonra
gelen kuşaklara
tanıtmakta önemli rol
oynamışlardır.

Peygamberimiz ve
onun kişiliği hakkında
bildiklerimiz,
sahabenin tespit ettiği
ve bize ilettiği
bilgilerden ibarettir.

Sahabe olmasaydı
elimizde Kur'an-ı
Kerim dışında
Peygamberimize
ait güvenilir bilgi
bulunmayacaktı.

“ Böylece, sizler insanlara birer şahit (ve örnek) olasınız ve Peygamber de size bir şahit (ve örnek) olsun diye sizi orta bir ümmet yaptık. Her ne kadar Allah'ın doğru yolu gösterdiği kimselerden başkasına ağır gelse de biz, yönelmekte olduğun ciheti ancak; Resûl'e tabi olanlarla, gerisin geriye dönecekleri ayırd edelim diye kıble yaptık. Allah imanınızı boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz, Allah insanlara çok şefkatli ve çok merhametlidir.

(Bakara Suresi, 143. ayet.)

Kur'an-ı Kerim'deki sure ve ayetlerin iniş (nüzul) sebepleri ve hadislerin vürud (söyleniş) sebebinin bilinmesi, Kur'an hükümlerinin açıklanması ve uygulanması sahabenin gayreti neticesinde oluşmuştur.

Sahabenin Değeri

- Sahabiler kendilerini ifade etmeye ve İslam'ı insanlara ulaştırmaya Kur'an-ı Kerim'i okumakla başlamışlardır.
- Çünkü Kur'an'ı okumak; öğrenmeyi, anlamayı, kavramayı ve öğrenilenlerle yaşamayı gerektirir.

“(Ey Muhammed!) Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayasızlıktan ve kötülükten alıkor. Allah'ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir. Allah yaptıklarınızı biliyor.”

(Ankebut Suresi, 45. ayet.)

- Sahabenin tamamı her şeyden önce eski inançlarını terk ederek Müslümanlığı kabul etmiş ve iman gayretiyle işe başlamışlardır.
- Sabır, tebliğ, savunma konusunda başta en yakınları olmak üzere aile bireylerine karşı mücadele etmişlerdir.

“Saf bağlayıp duranlara, haykırarak sevk edenlere ve zikri (Allah'ın kelâmını) okuyanlara andolsun ki, sizin ilahınız gerçekten bir tek ilahtır.”

Sâffât Suresi, 1-4. ayetler

Sahabenin Erdemi

- Sahabeler iman, ittiba, itaat, biat, hicret, cihad, infak, kardeşlik, yardımlaşma gibi değerlerin ışığında mallarını, canlarını Allah yolunda seve seve feda etmişlerdir.
- Böylece Allah'ın övgüsüne erişmişlerdir.

İnfak

- Allah'ın rızasını kazanmak için insanın kendisine verilen malların şükrünün bir göstergesi olarak onun emrettiği yerlere harcama yapması, bağışta bulunmasıdır.

- Sahabe Hz. Peygamberi canlarından çok severdi ve Peygambere karşı sonsuz bir güven, samimiyet, sevgi ve saygı hâkimdi.

- Hz. Peygamber de onların fikirlerine önem verir, önemli konularda onlarla ayrıntılı olarak müzakere ederdi.

- Bir gün Peygamberimize “İnsanların hayırlısı hangisidir?” diye soruldu. O da “Benim asrımdakiler, sonra onları takip edenler, sonra da onları takip edenlerdir.” buyurdu.

Müslim, Fedâil, 211.

**“Ne mutlu beni görüp iman edene!
Ne mutlu beni göreni görene.”**

Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 5, 245

**“En hayırlı nesil benim
aralarında bulunduğum nesildir.”**

Müslim, Fedâilu's-Sahâbe, 214.

Sahabenin Dereceleri

- Sahabiler aynı anda İslam'a girmemişler, azar azar Müslüman olmuş, giderek sayılarını artırmışlardır.
- Bu nedenle dereceleri Müslüman olma süreçlerine ve gayretlerine bağlı olarak değerlendirilir.

“Mü'minlerden özür sahibi olmaksızın (cihattan geri kalıp) oturanlarla, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler eşit olamazlar. Allah, mallarıyla, canlarıyla cihad edenleri, derece itibariyle, cihattan geri kalanlardan üstün kılmıştır. Gerçi Allah (mü'minlerin) hepsine de en güzel olanı (cenneti) vadetmiştir. Ama mücahitleri büyük bir mükafat ile, kendi katından dereceler, bağışlanma ve rahmet ile cihattan geri kalanlara üstün kılmıştır. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.”

Nisâ suresi 95-96. ayetler

-
- İslam'ın ilk döneminde Müslüman olanlar için Mekke'de işkence ve ablukaya maruz kalmaları en sıkıntılı dönemdi.

- İlk Müslüman olanlardan Hz. Hatice, Hz. Zeyd b. Harise, Hz. Bilal, Aşere-i Mübeşşere'den olan sahabiler ve Medine'ye hicrete kadar Müslüman olanlar bu grupta sayılabilir.

Aşere-i Mübeşşere

- Hz. Peygamber tarafından cennetlik oldukları müjdelenen on sahabeye Aşere-i Mübeşşere denilmektedir. Bu kişiler:

Hz. Ömer (r.a.)

Hz. Sa'd b. Ebi Vakkas (r.a.)

Hz. Said b. Zeyd (r.a.)

Hz. Ebubekir (r.a.)

Hz. Ali (r.a.)

Hz. Abdurrahman b. Avf (r.a.)

Hz. Talha b. Ubeydullah (r.a.)

Hz. Ebu Ubeyde b. Cerrah (r.a.)

Hz. Osman (r.a.)

Hz. Zübeyr b. Avvam (r.a.)

- Medineli Müslümanlar (Ensar), hicret öncesi ve sonrası Müslüman olan muhacirlerle kardeş olup onlara evlerini, yurtlarını açanlar, onları himaye eden, ellerinden gelen hiçbir yardımı esirgemeyenlerdir.

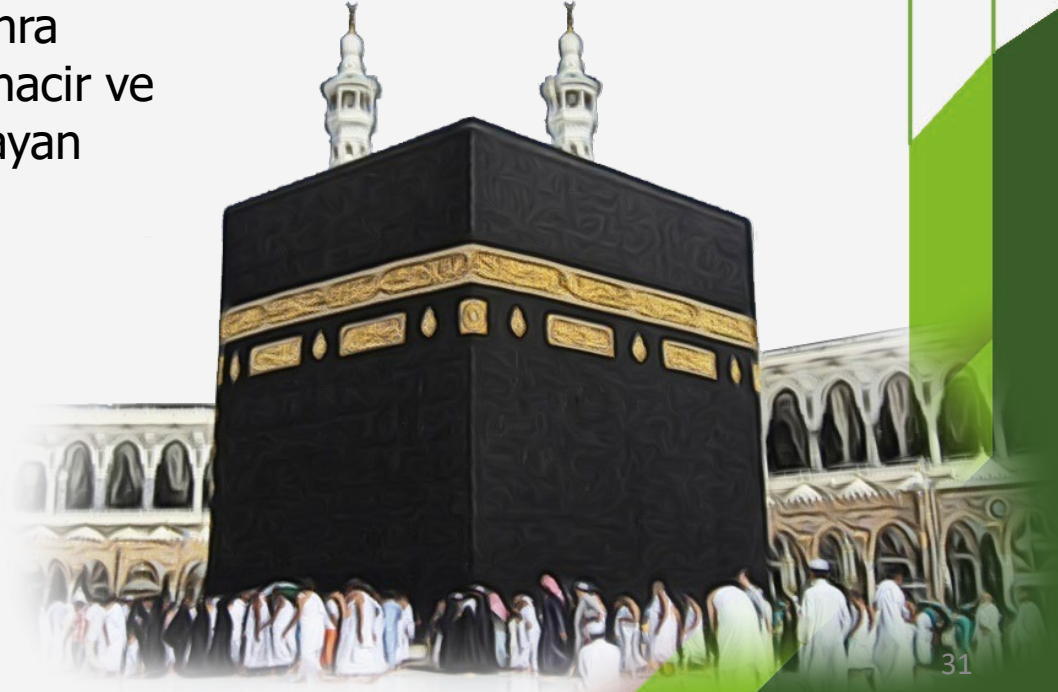

“İslâm'ı ilk önce kabul eden muhâcirler ve ensar ile, iyilikle onlara uyanlar var ya, Allah onlardan razı olmuş; onlar da O'ndan razı olmuşlardır. Allah onlara içinden ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük başarıdır.”

Tevbe Suresi, 100. ayet

- Hicret ile Mekke' nin fethi arasında Müslüman olanlar ise Medine'ye dışarıdan gelip yerleşen ve sonra Müslüman olan, muhacir ve ensar ile uyum sağlayan Müslümanlardır.

“Size ne oluyor da, Allah yolunda harcama yapmıyorsunuz? Halbuki göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. İçinizden, fetihten (Mekke fethinden) önce harcayanlar ve savaşanlar, (diğerleri ile) bir değildir. Onların derecesi, sonradan harcayan ve savaşanlardan daha yüksektir. Bununla beraber Allah hepsine de en güzel olanı (cenneti) vadetmiştir. Allah bütün yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”

Hadid Suresi, 10. Ayet

- Mekke'nin fethinden sonra Müslüman olanlar Peygamberimizin affı ve merhameti neticesinde kalpleri İslam'a ısınmış kişiler ve küçük çocuklardır.

2. İslam Davetinde Sahabenin Rolü

Davette Peygamberimizin Metodu

- **Davet** sözlükte; birini çağırmak, birinden yardım istemek, dua etmek gibi anlamlara gelir.

- Terim anlamı olarak **davet**; insanları dine ve salih ameller işlemeye, Allah ve Peygamberine itaat etmeye çağırmak; İslam'ı tanıtmak demektir.

Hız. Muhammed dine
davette önce yakın
çevresinden
başlamıştır.

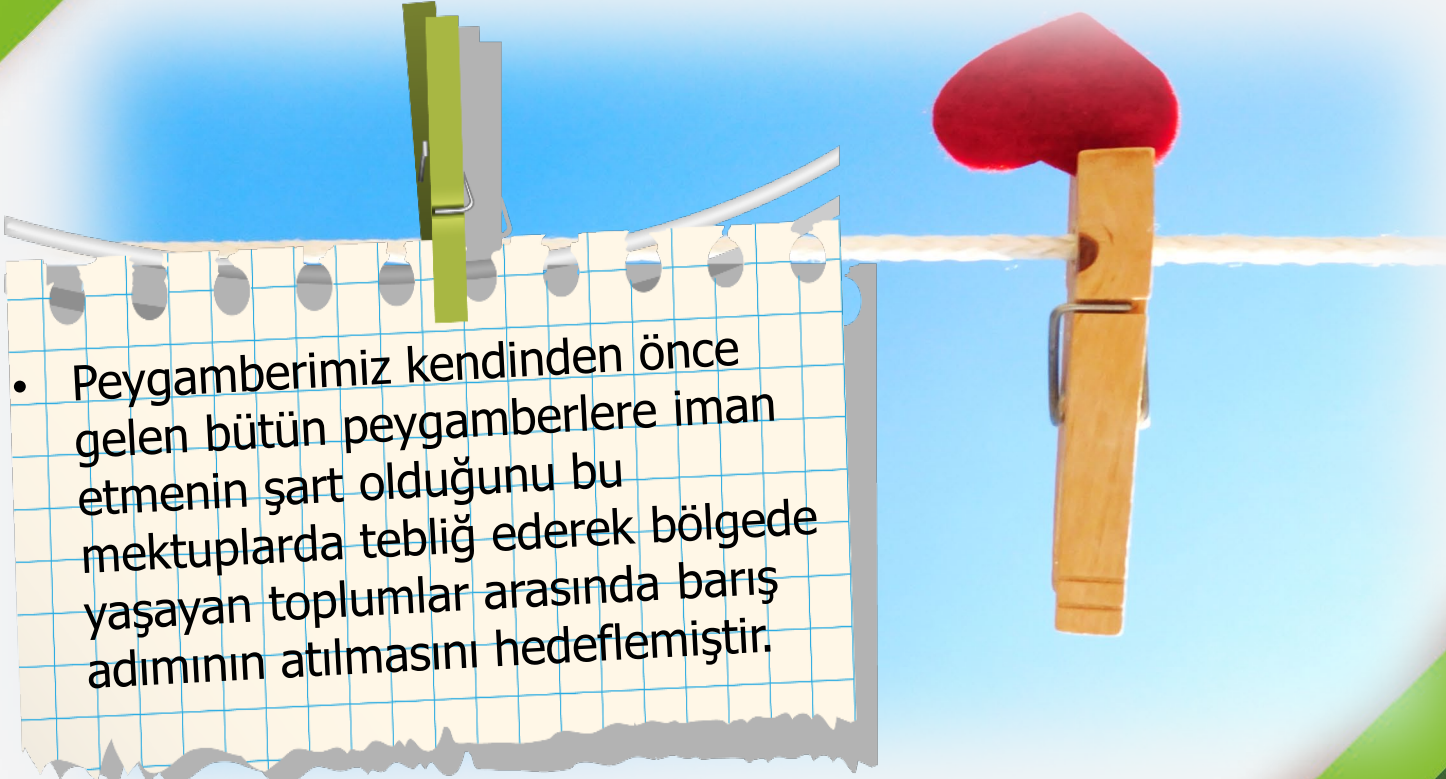
Bütün dünyaya bildirme
zamanı geldiğinde de
dünyanın dört bir tarafına
elçiler göndermiştir.

İslamiyet'in yayılmasında önemli katkıları bulunan davet mektuplarını, dönemin çevre ülkelerine ulaştırmada görevli sahabeler özenle seçilirdi.

Hız. Peygamber elçileri, gidecekleri ülkeleri çok iyi bilen, daha önce o bölgelere gitmiş kimselerden seçiyordu.

- Hz. Peygamber'in liderlere gönderdiği mektupların amacı sadece İslam'a davet değildir.
- Bu mektupların bir amacı da eğitim-öğretime yönelik olmasıdır.

-
- Peygamberimiz kendinden önce gelen bütün peygamberlere iman etmenin şart olduğunu bu mektuplarda tebliğ ederek bölgede yaşayan toplumlar arasında barış adımının atılmasını hedeflemiştir.

2. ÜNİTE /PEYGAMBERİMİZE İTAAT

- Peygamberimiz çevre devletlerin başkanlarına mektup göndermek istediğinde ashabın Acemlerin (Arap olmayan) mühürsüz mektubu kabul etmediklerini söylemeleri üzerine bir mühür edinmişti.

- Gümüşten yapılmış bu mührün üzerinde üç satır hâlinde Allah, Resul, Muhammed yani "Allah'ın elçisi Muhammed" yazıyordu.
- Peygamberimiz bu mührü parmağında daima taşımıştır.

- Resûlullah'ın en önemli görevi Allah'tan aldığı emir ve yasakları insanlara tebliğdir.

- Hz. Peygamber'in tebliğ ettiklerine uymayı Allah Kur'an-ı Kerim'de istemektedir.

**“Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin” de.
Eğer yüz çevirerseniz bilin ki ona yüklenen
sorumluluğu ancak ona ait; size yüklenen
görevin sorumluluğu da yalnızca size aittir.
Eğer ona itaat ederseniz doğru yola erersiniz.
Peygambere düşen ancak apaçık bir
tebliğdir.”**

Nûr suresi, 54. ayet

İslam'a Davette Tebliğ ve İrşadın Önemi

2. ÜNİTE /PEYGAMBERİMİZE İTAAT

Allah-u Teala bütün
peygamberlerini davetçi
olarak göndermiştir.

Peygamberimizin bu özelliğini
gözlemleyen, örnek alan
sahabiler de davetçi
kimlikleriyle öne çıkmışlardır.

Peygamberimiz de İslam'ı
bu özelliği ile yaymaya,
insanları bu dine davet
etmeye çalışmıştır.

- İslam'a davette; tebliğ, irşat ve tevfik kavramlarına dikkat edilerek bu süreç gerçekleştirilmiştir.

Tebliğ

- Tebliğ sözlükte; ulaştırma, duyurma, açıklama gibi anlamlara gelir.
- Terim olarak; peygamberlerin Allah'tan aldıkları emir ve hükümleri insanlara aynen bildirmeleridir.

Tebliğin davet etme, müjde ve uyarma anlamı da vardır.

Davet, öğütten ibarettir.

Davetin tezkir, tebşir, inzar gibi aşamaları da vardır.

İnanmayanı imana, isyankârı da itaate çağırmaktır.

Peygamberlere ait beş özellikten biridir.

**“Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni
tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun verdiği
peygamberlik görevini yerine getirmemiş
olursun. Allah seni insanlardan korur.
Şüphesiz Allah, kafirler topluluğunu hidayete
erdirmeyecektir.”**

Maide Suresi, 67. ayet

Tezkir

- Hatırlatma, vazifeyi veya Cenab-ı Hakk'ın emirlerini hatırlatma.

Tebşir

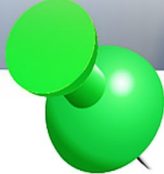
- İlahi emirlere uyanları iyi bir sonucun beklediğini haber verme. Müjdeleme.

İrşat

- İrşat sözlükte; rehberlik etme, yol göstermek gibi anlamlara gelir.
- Terim anlamı ise; akli ve manevi alanda içe yönelik bir faaliyet olarak Müslümanların dini görevlerini yerine getirmesine katkıda bulunmaktır.

Tevfik

- Başarılı olma, kulun Allah'a karşı sorumluluklarını içtenlikle yerine getirmesi ve O'nun rızasını kazanması sonucunda Allah'ın sevdiği ve razı olduğu işlerde kulunu başarılı kılması anlamlarına gelir.
- İsteğe uygun bulmak, isteğe uygun olmak, barıştırmak anlamları da vardır.

-
- İslamiyet'i yaymak ve İslam'ı insanlara anlatmak için Kur'an-ı Kerim'in ve İslam dininin özelliklerini iyi bilmek gerekir.
 - Bilgi aynı zamanda doğru uygulama için de gereklidir.

- Peygamber Efendimiz bilinçli toplum oluşturma yolunun irşattan geçtiğini eğitim ve öğretime önem vererek göstermiştir.
- Müslümanlığı kabul eden bölgelere Mus'ab b. Umeyr gibi sahabileri öğretmen olarak tayin etmiştir.

- Hz. Peygamber Kur'an-ı Kerim ayetlerini, Medine Vesikası'nı, ilk nüfus sayımını, antlaşmaları ve devlet gelirlerini sahabi katiplere yazdırmıştır.
- Hz. Peygamber, Müslüman ailelerin ok atma, yüzme, hesap yapma, tıp öğrenme ve Kur'an-ı Kerim'i okuma gibi maddi ve manevi alanlarda çocuklarını eğitmelerini tavsiye etmiştir.

- Peygamberimiz okuma yazma bilmemesine rağmen ilme çok önem vermiştir.
- O yabancı dil öğrenmeyi de ashabına tavsiye etmiştir.
- Zeyd b. Sabit bunun üzerine İbranice ve Süryaniceyi öğrenmiştir.

“De ki: “Ey insanlar! Gerçekten ben göklerin ve yerin sahibi olan Allah’ın hepinize gönderdiği elçisiyim. O’ndan başka ilah yoktur. O hayat verir ve öldürür. Öyleyse Allah’a ve ümmî peygamber olan resulüne, ki O Allah’a ve O’nun sözlerine inanır, iman edin ve O’na uyun ki doğru yolu bulasınız.”

Arâf suresi, 158. ayet

- İslam'a davetler ve belli mücadeleler sonunda İslam hâkimiyetine giren bölgelere sahabiler zekât ve cizye tahsildarı olarak gönderilmiştir.
- Bunlar bir yandan vergileri tahsil ederken öbür yandan tebliğ ve irşatta bulunmuşlardır.

2. ÜNİTE /PEYGAMBERİMİZE İTAAT

- Peygamberimizin sahabeden seçerek gönderdiği davetçilere nakip veya naip denirdi.

- Bu davetçilerin Kur'an-ı Kerim'i ve sünneti iyi bilen muttaki, zahit, abid ve salih kimselerden seçildiği de dikkat çekmektedir.

- Hz. Peygamber'in vefatından sonra raşit halifeler (dört halife) döneminde de tebliğ ve irşat faaliyetleri durmamıştır.

- Müslüman tüccarlar gittikleri ticari merkezlerde İslamiyet'i tebliğ ve insanları İslam'a davet etmişlerdir.

3. Sahabenin Kur'an-ı Kerim'e Bağlılığı

Kur'an-ı Kerim'in Sahabeye Rehberliği

- Kur'an-ı Kerim hem okunarak, hem de yazılarak korunmuş ve günümüze kadar ulaşmış hidayet rehberi ve rahmet kaynağı olan ilahi bir kitaptır.

**“Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır.
Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol
göstericidir.”**

Bakara suresi, 2. ayet

-
- Ashabı üstün yapan özelliklerin başında Kur'an-ı Kerim'e ve Hz. Peygamber'e canları pahasına sahip çıkma çabaları gelir.
 - Onlar, Kur'an-ı Kerim'i anlamak için ihtiyaç duydukları bilgiyi; "Ayet kimle ilgili indi?", "Ne sebeple indi?" sorularının cevaplarında aramaktaydılar.

Sahabe ve Kur'an-ı Kerim'in Yazılması

- Kur'an-ı Kerim bizzat Peygamberimiz tarafından vahiy kâtiplerine; kağıt, bez, deri parçaları, taş, tuğla, kürek kemikleri üzerine yazdırılmıştır.
- Vahiy kâtiplerinin tamamı sahabedendir.

-
- Sahabiler, ayet ve hadisleri sadece bilgi edinmek için değil, davranışlarını düzeltmek ve hayatlarında uygulamak için öğrenmişlerdir.
 - Onlar ayetleri Resûlullah'tan onar onar öğrenip yaşamlarına aktarmışlardır.

- Hz. Peygamber gelen ayetleri, vahiy kâtiplerine yazdırdıktan sonra şifahi olarak Mekke ve Medine toplumuna tebliğ etmiş ve namazlarda okumuştur.

- Kur'an-ı Kerim'in parça parça indirilmesi sahabenin ve Müslüman toplumunun gelişimi ve sorunlarıyla orantılı gerçekleşmiştir.
- Ortaya çıkan problemlerin çözümünde yeni indirilen ayetler sahabilerin karşılaştıkları problemleri çözmüş, böylelikle sahabilerin hayatlarına Kur'an-ı Kerim yön vermiştir.

Sahabilerin Hayatında Kur'an-ı Kerim'in Yeri

- Kur'an'ı Kerim sahabenin hayatında önemli bir yer tutmakta idi.
- Bu sebeple sahabiler zamanlarının çoğunu Kur'an-ı Kerim okumakla geçirmişlerdir.

- Kur'an-ı Kerim, sahabenin günlük hayatında kullandıkları dil ile indirilmiştir.
- Onlar ayetleri ezberlemek, ezberden okumak ve manalarını anlamak için çaba göstermişlerdir.

Kur'an-ı Kerim'in yazılması,
başkalarına öğretilmesi,
ezberlenmesi sahabilerin başlıca
görevleri arasında yer almıştır.

- Sahabiler Kur'an-ı Kerim'i okuma ve ezberlemenin yanı sıra onu anlama, ayetler üzerinde düşünme ve emirlerine uygun hareket etmeye de özen göstermişlerdir.

“Bu Kur'an, âyetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek (kutlu) bir kitaptır.”

Sâd suresi, 29. ayet

- Mekke döneminde müşriklerin baskısı sebebiyle Kur'an-ı Kerim ayetlerinin ilk Müslümanlara duyurulması ve onlara dinin emirlerinin öğretilmesi için yeni bir mekâna ihtiyaç duyulmuştur.

- İlk Müslümanlardan ve sahabenin seçkinlerinden Erkam b. Ebi'l Erkam, bu görevi yerine getirmek için evini Hz. Peygamber'in emrine vermiştir.
- Safa Tepesi eteklerinde bulunan bu eve **Dârülerkam** adı verilmiştir.

- Hz. Peygamber Dârülerkam'ı kendisine merkez yapmış, bu mekanda ashabına dinî bilgiler öğretmiş, Kur'an-ı Kerim okumuş ve namaz kıldırmıştır.
- Bu evin en önemli özelliği gerek Mekkeli gerekse dışardan gelen kişilere İslam'ı tebliğ etme mekanı olmasıdır.

Erkam b. Ebi'l-Erkam, Hz. Peygamber'in vahiy kâtipleri arasında yer almıştır.

O aynı zamanda Medine Dönemi'nde Hz. Peygamber tarafından zekât memuru olarak da görevlendirilmiştir.

4. Sahabenin Peygamber Efendimize ve Sünnetine Bağlılığı

Peygamber Efendimiz kadın erkek, genç ihtiyar, zengin fakir, müşrik ehl-i kitap ayrımı yapmadan herkesi İslam'a davet etmiş, sahabiler de Efendimiz'in bu metodunu benimsemiş ve dini yaymak için çaba göstermişlerdir.

İslam Dininin İkinci Kaynağı Sünnet

- Sünnet; izlenen yol, yöntem, örnek alınan uygulama, örf ve gelenek manalarına gelmektedir.
- Hz. Peygamberin söz, fiil ve takrirlerinin bütünüdür.

- Sünnetin çoğulu ise sünendir.

- Müslümanların uymasında maddi ve manevi faydalar elde edeceği, terk ettiğinde ise zararlar göreceği; Peygamberimizin söz, fiil ve takrirleridir.

- Sünnete farz-ı nebevi de denir.

- İslam dininin ana kaynağı Kur'an-ı Kerim ve sünnettir.
- Sünnetin Müslümanlar için önemli bir kaynak olduğu Kur'an-ı Kerim ayetlerinde anlatılmıştır.

“Kim peygambere itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse (bilsin ki) biz seni onlara bekçi göndermedik.”

Nisâ Suresi, 80. ayet

“De ki: ‘Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.’ Allah çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir.”

Âl-i İmrân Suresi, 31. ayet

- Peygamberimizden geliş şekline göre sünnet; kavli (sözlü), fiili (davranış) ve takriri (onaylayıcı) olmak üzere üçe ayrılır.

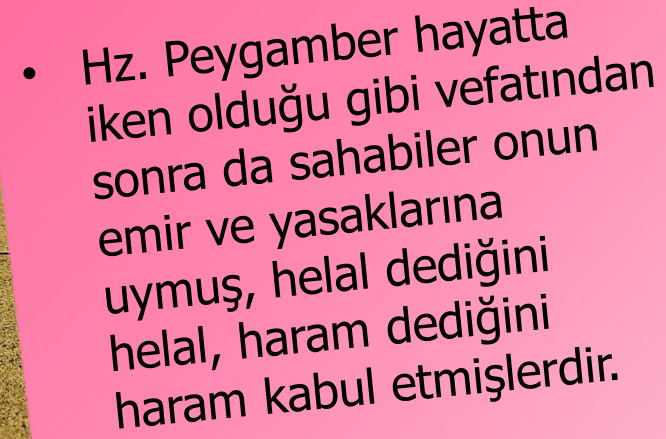

- **Kavlî Sünnet:** Peygamberimizin çeşitli sebeplerle söylediği sözlerdir.

- **Fiilî Sünnet:** Peygamberimizin davranışlarıdır. Onun namaz kılmasını, oruç tutmasını, hacca gitmesini fiilî sünnete örnek verebiliriz.

- **Takrirî Sünnet:** Peygamberimizin işittiği veya gördüğü bir işe karşı çıkmadan onu kabul etmesidir. Bu durum onun bu işi tasvip ve kabul ettiği anlamına gelir.

2. ÜNİTE /PEYGAMBERİMİZE İTAAT

-
- Hz. Peygamber hayatta iken olduğu gibi vefatından sonra da sahabiler onun emir ve yasaklarına uymuş, helal dediğini helal, haram dediğini haram kabul etmişlerdir.

5. Sahabenin Peygamberimizle İletişimi

- Hz. Muhammed ile birlikte olmak, İslam'ı onun önderliğinde yaşamak, gerçekleri ondan öğrenmek ve ona uymak sahabe için bir ayrıcalık olmuştur.

Sahabe ve Sıddıkiyet

- **Sıddık** hiçbir zaman yalan söylemeyen ve yerine getiremeyeceği sözü vermeyen, sözünde duran, doğrulayan anlamına gelir.

- Sahabenin Peygamberimiz ile iletişimi sıddıkiyet ilkesinde olmuştur.
- Onlar Cahiliye Dönemi'nde yaptıkları tüm yanlışlardan, Hz. Peygamber'in sünnetine uyarak dönmüşler, İslam'ın getirmiş olduğu güzelliklerle birlikte yaşayışlarını değiştirmişlerdir.

- Sahabe için sünnet tartışmaya mahal vermeyecek derecede sağlam bir kaynaktı.

- Meseleleri çözmede onlar önce Kur'an-ı Kerim'e sonra da Peygamber Efendimizin sünnetine başvurmakta, ayet ve hadisleri hayat tarzı olarak kabul etmekteydiler.

- Sahabe, Peygamberimizle sosyal ilişkilerde beşeriyet sınırları içinde iletişim kurardı.
- Hz. Peygamber'in meclislerinde sıkça yer alır, onu kendi içlerinden biri olarak görür, düşüncelerini ve isteklerini rahatlıkla dile getirirlerdi.

Sahabenin Peygamberle İletişiminde Sevgi ve Saygı

- Sahabenin Hz. Peygamber ile iletişimi istişare temelliydi ve sevgi ve saygıya dayanırdı.
- Sahabe, Hz. Peygamber'e ibadet, iman, sağlık, sosyal ilişkiler ve ahiret konularında sorular sormuşlar, ondan cevap almışlardır.

6. Bir Sahabi Tanıyorum: Abdullah b. Mes'ud (r.a.)

- Abdullah b. Mes'ud ilk Müslümanlardan ve ashab-ı kiramın ilim ve fazilet bakımından önde gelenlerindendir. Künyesi Ebu Abdurrahman'dır.

Müslüman olduğu
günden itibaren Hz.
Peygamber'in
yanından ayrılmamış
ve ona hizmetten zevk
almıştır.

Abdullah b.
Mes'ud kısa boylu,
zayıf ve esmer bir
şahsiyetti.

Saçlarını uzatır,
temiz ve güzel
giyinmeyi
severdi.

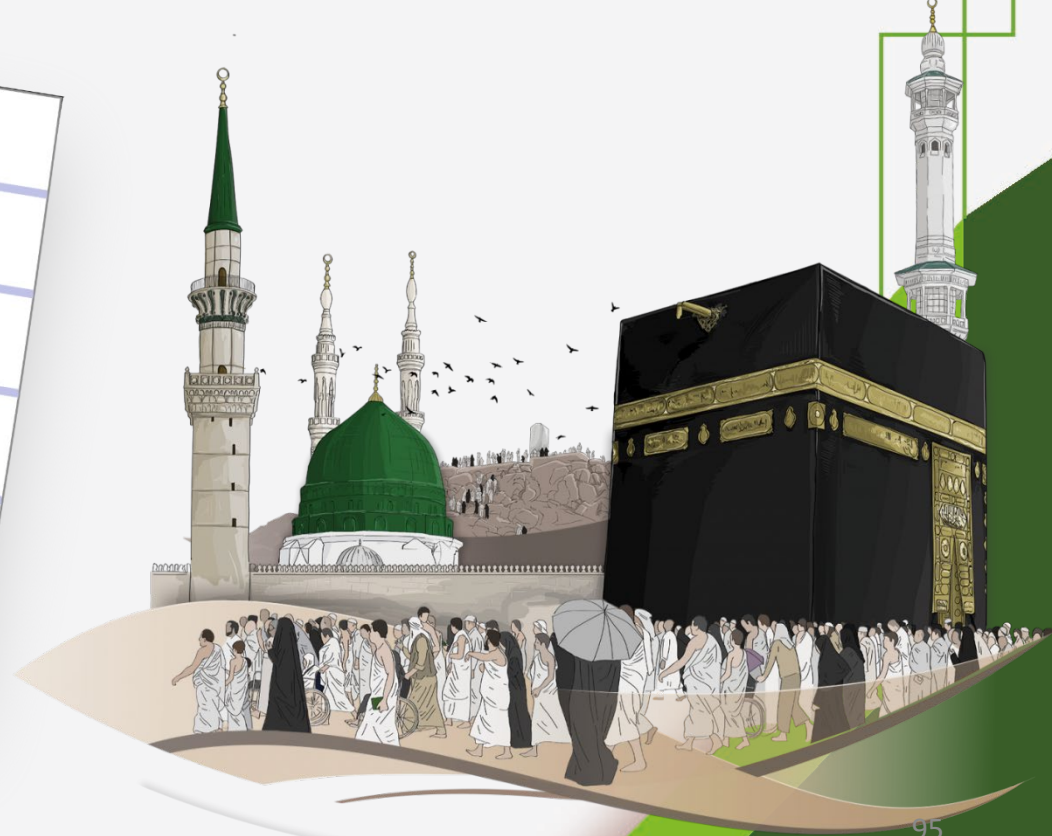
Ayrıca onun son
derece mütevazı
bir kişiliğe sahip
olduğu da
bilinmekteydi.

- Mekke'de diğer Müslümanlar gibi o da müşriklerin eziyet ve işkencelerine maruz kalmış ve bundan kurtulmak için Habeşistan'a hicret etmiştir.

2. ÜNİTE /PEYGAMBERİMİZE İTAAT

Abdullah b. Mes'ud
Resul-i Ekrem'den sonra
Kâbe'de ilk defa açıktan
Kur'an-ı Kerim'i okuyan,
aynı zamanda Medine'ye
de ilk hicret edenler
arasındadır.

Abdullah b. Mes'ud siyasi ve idari alanlardaki faaliyetlerinden çok İslami ilimlerin kuruluşundaki çalışmalarıyla ön plana çıkmıştır.

- Irak Tefsir Mektebi'nin temelini atarak Kur'an ilimlerine önemli hizmetler yapmıştır.

- Kûfe'de kadılık da yapan Abdullah b. Mes'ud resmi vazifesi yanında ilmi faaliyetlerde de bulunmuştur.
- Hz. Osman tarafından Medine'ye çağrılan Abdullah b. Mes'ud, Medine'de bir süre kaldıktan sonra hastalanmış ve altmış yaşını geçmiş olarak vefat etmiştir.

“Sizden hüküm verme durumunda olan kimse önce Allah’ın Kitabına baksın, aradığı orada yoksa Resulünün hükmüne başvursun; bunların her ikisinde de yoksa salihlerin hükmettiği ile hüküm versin. Şayet bunların hiçbirinde bir hüküm bulamıyorsa kendi görüşüne başvursun. Bunu da beceremiyorsa hüküm vermekten vazgeçsin.”

Abdullah b. Mes’ud

7. Hadisten Hayata

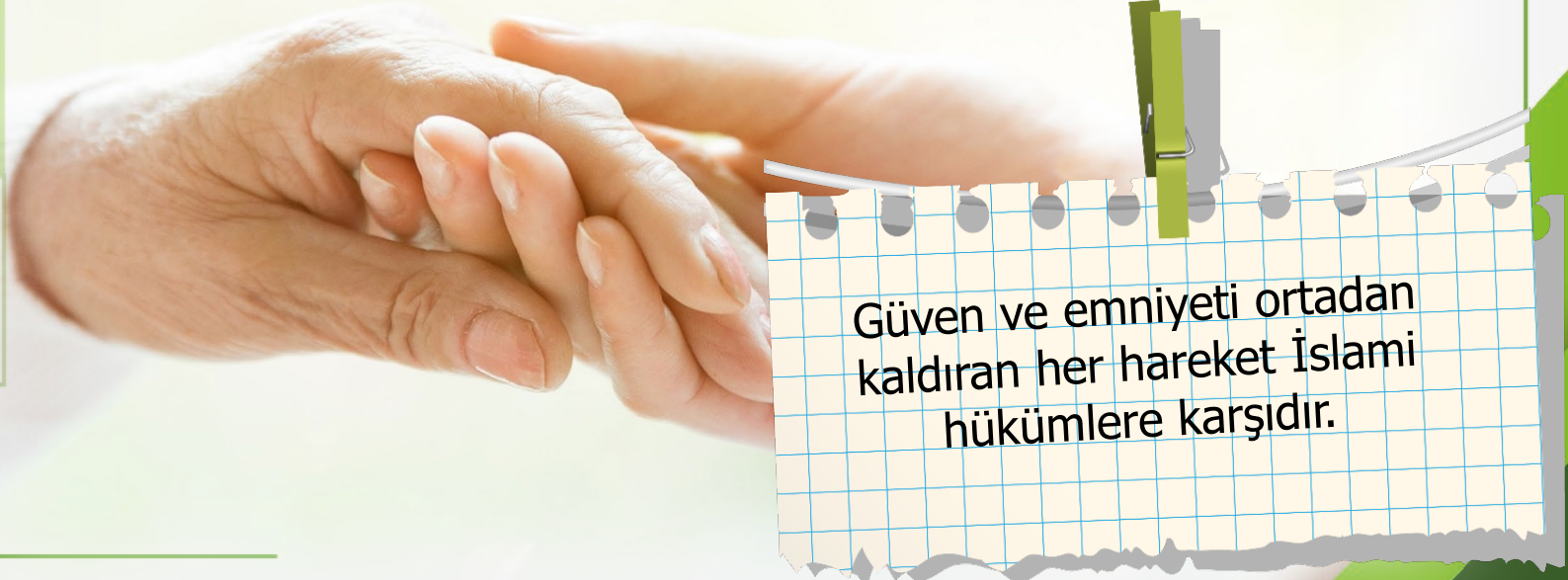
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: "الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ."

Abdullah b. Amr'den (r.a.) Peygamberimizin (s.a.v.) şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

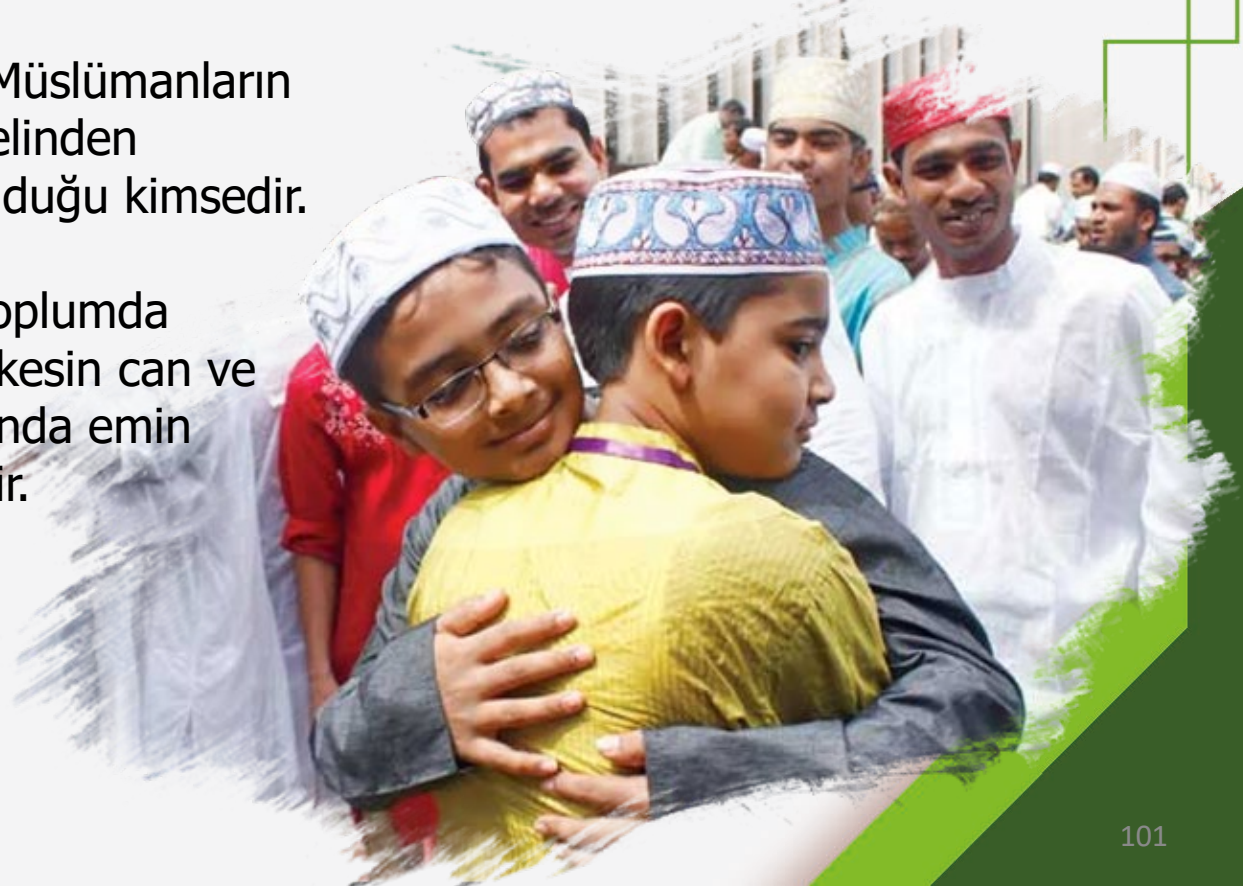
“Müslüman, dilinden ve elinden insanların selamette kaldığı kimsedir. ”

(Buhârî, İman, 4,5; Rikak, 26.)

- İslamiyet'in amacı, kişi ve toplum olarak insanlar arasındaki huzur ve güveni yerleştirmektir.

- Müslüman, Müslümanların dilinden ve elinden emniyette olduğu kimsedir.
- Mümin ise toplumda yaşayan herkesin can ve malı konusunda emin olduğu kişidir.

Kişinin Allah'ın hakları yanında insan hakkını da gözetmesi gerekir. Kişi elini ve dilini iyilikte kullanırsa bunu gerçekleştirebilir.

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Aşere-i Mübeşşere nedir ve kimlerden oluşmaktadır?
2. İslam'a davette tebliğ ve irşadın önemi nedir?
3. Peygamberimizin sahabeler için övgüsüne örnek veriniz.
4. Abdullah b. Mes'ud (r.a.) hakkında bilgi veriniz.

Cevaplayalım

Hız. Peygamber İslamiyet'in yayılmasında önemli katkıları bulunan davet mektuplarını, dönemin çevre ülkelerine sahabe ile ulaştırmıştır. Bu mektupları taşıyacak sahabe bölgeye hakim olup olmaması açısından özenle seçilmiştir.

1. Buna göre Hız. Peygamber'in elçi olarak görevlendirdiği sahabede aradığı önemli özellik aşağıdakilerden hangisi olmuştur?

- A) Vefakar olması
- B) Genç olması
- C) Güvenilir olması
- D) Bilgi sahibi olması
- E) Arap olması

2. Kulun Allah'a karşı sorumluluklarını içtenlikle yerine getirmesi ve O'nun rızasını kazanması sonucunda Allah'ın sevdiği ve razı olduğu işlerde kulunu başarılı kılması aşağıdakilerden hangisi ile isimlendirilir?

- A) Tezkir
- B) İrşad
- C) Tebliğ
- D) Tevfik
- E) Tebşir

3. Hz. Peygamber'in sahabe ile arasında herhangi bir resmiyet tutmaması ve onların fikirlerine önem vererek önemli konularda onlarla ayrıntılı olarak müzakere etmesi, Hz Peygamber'in hangi özelliğinin göstergesidir?

- A) Tevazu
- B) Azim
- C) Sabır
- D) Cesaret
- E) Adalet

4. Sahabenin Kur'an'a ve sünnete olan bağlılığı konusunda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Sahabe için sünnet tartışmaya mahal vermeyecek derecede sağlam bir kaynaktır.
- B) Meseleleri çözmede sahabe önce Kur'an-ı Kerim'e sonra da Peygamber Efendimizin sünnetine başvurmuştur.
- C) Sahabe, Hz. Peygamber'in sünnetinin Allah'ın hükmü gibi bağlayıcı olduğuna inanmışlardır.
- D) Sahabiler Peygamber Efendimiz'in tebliğ metodu ışığında İslam'ı yaymak için çaba göstermişlerdir.
- E) Sahabe Kur'an'da açıklanmayan meseleler hakkında ikinci kaynak olarak kendi görüşünü esas almıştır.

5. Aşağıdaki hadislerden hangisi Peygamber Efendimiz'in fiili sünnetine örnektir?

- A) "Ezberinde Kur'an'dan bir şey olmayan kimse harap bir eve benzer."
- B) "Ben namazı nasıl kılıyorsam, siz de öyle kılın."
- C) "Kim şu dine (İslam'a) uymayan bir şey uyduracak olursa, bu kabul edilmez"
- D) "Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz."
- E) "Ameller ancak niyetlere göredir. Herkese niyetinin karşılığı vardır..."

Hazırlayanlar

Kübra UZUN,
Hatice Büşra PAKSOY,
Furkan ÖZÜDOĞRU

Redaksiyon

Suna AKKURT

Tasarım

Hanife KOYUTÜRK

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**